

dr hab. Jolanta Migdał, prof. UAM
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej
Instytut Filologii Polskiej

Recenzja

dorobku naukowego, organizacyjnego, dydaktycznego i popularyzatorskiego

dr Anetty Bogusławy Strawińskiej

w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego

nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo

wszczętym przez Radę Dyscypliny Językoznawstwo Uniwersytetu w Białymstoku

Pani dr Anetta Bogusława Strawińska ukończyła studia na Wydziale Humanistycznym w Instytucie Filologii Polskiej Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku, w którym w roku 1997 uzyskała z wyróżnieniem magisterium, podstawą była praca *Słownictwo z zakresu tkactwa we wsi Michałowo w woj. białostockim*, napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Barbary Falińskiej. W 2010 roku na tej samej uczelni, ale już na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, na podstawie rozprawy doktorskiej *Świadomość językowa użytkowników polszczyzny przełomu XIX i XX wieku (na podstawie poradników Aleksandra Walickiego i Aleksandra Łętowskiego)*, której promotorem był (wówczas) dr hab. Bogusław Nowowiejski, a recenzentkami były (wówczas) dr hab. Urszula Sokólska i (wówczas) dr hab. Halina Karaś. Po uzyskaniu magisterium od 1997 roku dr Anetta Bogusława Strawińska pracuje na Uniwersytecie w Białymstoku w Instytucie Filologii Polskiej, a następnie w Katedrze Stylistyki i Lingwistyki Antropologicznej w Kolegium Językoznawstwa na Wydziale Filologicznym.

1. Ocena dorobku naukowego

Na dorobek naukowy dr Anetty Bogusławy Strawińskiej po uzyskaniu stopnia doktora składają się trzy monografie oraz 31 artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie i pracach zbiorowych. Do tego dochodzi redakcja jednego i współredakcja jednego tomu zbiorowego.

1.1. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Jako główne osiągnięcie, będące podstawą ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego dr Anetta Bogusława Strawińska wskazała monografię autorską zatytułowaną *Zjawisko glamour w perspektywie lingwistycznej* wydaną w Białymstoku w roku 2022 (ss. 247) przez Wydawnictwo Prymat, która do druku opiniowały: recenzenci wydawniczy: dr hab. prof. UR Bożena Taras i dr hab. prof. UZ Katarzyna Węgorowska.

Wymieniona monografia jest bardzo obszernym, liczącym 247 stron, solidnym opracowaniem ważnego współcześnie, a wciąż mało zbadanego kulturowego zjawiska *glamour*. Jak pisze Autorka we wstępie, zatytułowanym *Uwagi ogólne*: „Wyznaczonym w prezentowanej pracy celem nadrzędnym jest przybliżenie, niebadanego w takim wymiarze w przestrzeni językowej (i kulturowej), zjawiska *glamour* ze szczególnym uwzględnieniem panoramy środków leksykalnych z pola semantycznego wyznaczonego za pomocą leksemu *glamour*” (s. 18). Mogę jednoznacznie stwierdzić, że tak określony cel został w pełni i z sukcesem osiągnięty. I chociaż w tytule ograniczona zostaje badawcza perspektywa do językoznawstwa, to monografia dr Anetty Bogusławy Strawińskiej daleko wykracza poza ten zakres i stanowi solidne interdyscyplinarne opracowanie omawianej problematyki. Habilitantka w pełni świadomie zakłada takie ujęcie, pisząc: „Praca reprezentuje nurt dociekań multidyscyplinarnych; nawiązuje się w niej do wieloaspektowych badań nad społeczną świadomością współczesnych Polaków. W pracy nad zjawiskiem *glamour* korzysta się z metod wypracowanych głównie przez lingwistykę kulturową oraz semantykę kognitywną. W trakcie rozważań poza rozprawami językoznawczymi przywoływane są prace z dziedziny filozofii, socjologii, psychologii czy *public relations*. Osadzenie tej rozprawy w metodologii wieloparadygmatowego językoznawstwa kulturowego oraz w szeroko rozumianej refleksji nauk o społeczeństwie może w powierzchownym oglądzie sprawiać wrażenie metodologicznej niespójności, ale przez pryzmat całości widać wyraźnie jak te – w sposób kontrolowany – stosowane metody opisu wzajemnie się dopełniają. Prezentowana monografia prezentuje typ badań „języka w kontekście kultury” [...] uwzględnianym w każdej z jej części” (19-20).

Monografia składa się z czterech rozdziałów, które poprzedzone są wstępnymi *Uwagami ogólnymi*, a zakończone syntetycznym *Podsumowaniem*. Publikację uzupełniają informacje bibliograficzne zawarte w dwóch częściach: *Nocie bibliograficznej* oraz *Bibliografii*, redakcyjnie konieczne: *Spis fotografii*, *Wykaz tabel*, *Wykaz wykresów*, angielskojęzyczne *Summary*, notka biograficzna *O autorce* oraz zawierający wszystkie

występujące w pracy nazwiska *Indeks osobowy*. Dodatkowo w części *Varia* zamieszczono dwa anglojęzyczne artykuły, w których – jak określa je Habilitantka w *Autoreferacie* – „czytelnik niepolskojęzyczny otrzymuje podstawowe dane na temat zjawiska *glamour* w formie tłumaczeń tekstów o charakterze teoretycznym na język angielski” (s. 11). Z kolei w *Aneksie* Autorka opublikowała opracowane przez siebie i wykorzystane w monografii ankiety.

W najobszerniejszym rozdziale I *Rozważania teoretyczne na glamoirem* dr Anetta Bogusława Strawińska zawarła nie tylko kwestie teoretycznego tła swoich rozważań, jak można by spodziewać się po tytule tej części. W tym bowiem rozdziale prezentowane są przede wszystkim różnorakie metodologicznie ujęcia językoznawcze charakteryzowanego zjawiska. Autorka wyjaśnia genezę samego słowa, a poprzez wykorzystanie kognitywistycznej perspektywy badawczej – jak pisze „wieloaspektowego spojrzenia przez pryzmat teorii pól [...] wyrazowych [...], językowych [...], pojęciowych [...], synonimicznych/stylistycznych [...] utożsamiających znaczenie i konotację, a tym samym obejmujących najdrobniejsze szczegóły opisu” (s. 29) charakteryzuje różnorodne znaczenia leksemu, opisuje oparte na nim derywaty oraz związane z nim obcojęzyczne cytaty. Tworzy także semantyczny słownik leksemów z kręgu zjawiska *glamour*. Lingwistyczne rozważania rozdziału I dopełnione zostają przez ujęcie doświadczenia *glamour* w kontekstach filozoficznym i medialnym.

W rozdziale II (*Generacja glamour – historia i współczesność*) Autorka podejmuje problematykę *generacji glamour*. Wykorzystując przeprowadzone badania ankietowe, szczegółowo opisuje, w jaki sposób to pokolenie rozumiane jest przez młodzież akademicką.

Kolejny III rozdział (*Ona i On, czyli metamorfoza w stylu glamour (na podstawie internetowych poradników modowych i lifestylowych)*) stanowi „kompedium wiedzy na temat, jak wykreować kobietę i mężczyznę *glamour*” (s. 125).

W rozdziale IV (*Glamourowe techniki know-how w praktyce*) dr Anetta Bogusława Strawińska, wykorzystując jako metody badawcze ankiety oraz obserwację uczestniczącą, charakteryzuje socjolekt wizażystów. Wskazuje na najbardziej charakterystyczne elementy tej odmiany języka, czyli zapożyczenia (głównie angielskie), słowotwórcze neologizmy, neosemantyzmy (przede wszystkim metaforyczne) oraz osobliwe frazeologizmy.

Monografia dr Anetty Bogusławy Strawińskiej o zjawisku *glamour* jest opracowaniem zasługującym na pochwałę. Jest niewątpliwie pionierską pracą dotyczącą tego współczesnego

kulturowego fenomenu. I chociaż – zgodnie z tytułem monografii – Autorka najobszerniej omawia lingwistyczne aspekty zjawiska, nie ogranicza się tylko do tej dyscypliny. Powstała w ten sposób rozprawa ma charakter interdyscyplinarny.

Bezsporną wartością pracy jest osadzenie badań nad doświadczeniem *glamour* na bardzo szeroko wykorzystanej niezwykle bogatej literaturze przedmiotu – bibliografia liczy ponad 500 pozycji zarówno polskich, jak i obcojęzycznych, źródeł tradycyjnych drukowanych, jak i internetowych. Habilitantka opatrzyła swoje rozważania bardzo szczegółowymi, często rozbudowanymi erudycyjnymi przypisami.

I tutaj mam spostrzeżenie, że paradoksalnie to, co stanowi bardzo dużą wartość monografii dr Anetty Bogusławy Strawińskiej – ta wielka erudycyjność – staje się w pewnym sensie jej mankamentem. Dysertacja napisana jest naukową, ale hermetyczną polszczyzną. Ponieważ zjawisko *glamour* mieści się we współczesnej kulturze popularnej, jestem przekonana, że wielu niespecjalistów chętnie zapoznałoby się z wynikami badań Habilitantki. Myślę, że jednak ze względu na naukowość i zastosowany język, książka „Zjawisko glamour w perspektywie lingwistycznej” raczej nie trafi do szerokiego kręgu odbiorców.

1.2. Pozostały dorobek naukowy po uzyskaniu przez Habilitantkę stopnia doktora

Jak już zaznaczyłam, po uzyskaniu stopnia doktora dr Anetta Bogusława Strawińska opublikowała trzy monografie, 44 artykułów naukowych w czasopismach i pracach zbiorowych oraz 10 artykułów recenzyjnych, redagowała i współredagowała dwa tomy zbiorowe. Przed doktoratem Habilitantka opublikowała siedem artykułów naukowych i dwa artykuły recenzyjne, stąd w tym miejscu chciałabym podkreślić bardzo duży wzrost aktywności naukowej dr Anetty Bogusławy Strawińskiej.

Przedmiot zainteresowania Habilitantki przed doktoratem stanowiła przede wszystkim historia języka, a szczególnie historia polszczyzny północnokresowej przełomu XIX i XX wieku w nurcie puryzmu obronnego. Tym zagadnieniom poświęciła dr Anetta Bogusława Strawińska ówczesne publikacje, a również wydane już po uzyskaniu stopnia doktora dwie monografie i kilka artykułów.

W okresie podoktoratowym Habilitantka bardzo rozszerzyła swoje zainteresowania naukowe, kierując się głównie ku językoznawstwu współczesnemu, a jego obrębie ku problematyce związanej z najnowszymi zjawiskami i przekształceniami polszczyzny. Są to

przede wszystkim takie kręgi badań naukowych jak: aksjologia, pauperyzacja i (de)wulgaryzacja polszczyzny, semantyka i pragmatyka, polszczyzna medialna i zawodowa, język polityki i polityków, autopromocja w kontekście językowo-społeczno-kulturowym; świadomość językowa, etyka oraz estetyka słowa, najnowsze słownictwo polskie wobec przemian w obrębie stylów współczesnej polszczyzny oraz zapożyczenia w dobie globalizacji.

Warto podkreślić, że we wszystkich tekstach dr Anetty Bogusławy Strawińskiej widoczna jest jej wielka erudycja oraz znakomite cechy warsztatu naukowego.

2. Ocena aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej

Dr Anetta Bogusława Strawińska bierze aktywny udział w życiu naukowym w Polsce i za granicą – po doktoracie uczestniczyła z referatami w 35 konferencjach naukowych: ogólnopolskich i międzynarodowych (w tym 1 zagranicznej). W tym czasie była współorganizatorką LXXX Zjazdu Polskiego Towarzystwa Językoznawczego oraz organizatorką *Jubileuszu 40-lecia pracy naukowej Pani Profesor Urszuli Sokólskiej*.

Habilitantka odbyła dwa zagraniczne staże naukowe w Wilnie, uczestniczyła także w wyjazdach za granicę jako uczestniczka programu Erasmus+ oraz w ramach projektu programu naukowego zorganizowanego pod patronatem MEiN pt. *Regionalna Inicjatywa Doskonałości*.

O zaangażowaniu Habilitantki w działalność dydaktyczną świadczy różnorodność prowadzonych przez nią zajęć: wykładów, konwersatoriów i ćwiczeń, co warto podkreślić – prowadzonych na różnych kierunkach i typach studiów (macierzysty Wydział Filologiczny, a także Wydział Historyczno-Socjologiczny oraz Wydział Nauk o Edukacji): kultura języka polskiego, gramatyka opisowa języka polskiego, komunikacja językowa, historia języka polskiego, praktyczna stylistyka, historyczna stylistyka języka polskiego, retoryka i erystyka, teoria komunikacji społecznej, techniki komunikacyjne w bibliotece, język w mediach, język w mediach elektronicznych (zjawiska, tendencje, główne kierunki rozwoju), język w mediach cyfrowych, autopromocja w języku i kulturze, perswazyjność tekstu, liczne konwersatoria, warsztaty medialne (prasowe), laboratoria: krytyka i opracowanie informacji w środowisku cyfrowym i wystąpienia publiczne oraz seminaria: licencjackie i magisterskie. Dr Anetta Bogusława Strawińska cyklicznie prowadzi działalności przygotowującą młodzież z Łotwy i Białorusi do Eliminacji Centralnej Olimpiady Literatury i Języka Polskiego, jest

członkiem Wydziałowej Komisji Egzaminacyjnej kwalifikującej przyjęcie kandydatów obcokrajowców (głównie z Białorusi, Ukrainy, Litwy i innych państw tzw. dawnego bloku wschodniego) na studia na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku, a także opiekowała się stypendystką z Ukrainy „Programu dla Młodych Naukowców”. Współpracowała program specjalizacji: dziennikarstwo cyfrowe. Wypromowała 28 licencjatów i 5 magistrów. Pełniła też funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim.

Dr Anetta Bogusława Strawińska prowadzi w swoim środowisku działalność popularnonaukową i popularyzatorską, m.in. uczestniczy w promocji polskiej kultury i języka polskiego wśród Polaków mieszkających na Wschodzie, głównie na Litwie, ale także w Rosji i Białorusi m. in. w postaci prelekcji oraz prowadzenia warsztatów dla młodzieży i nauczycieli, prowadzi wykłady w szkołach branżowych oraz wykłady o charakterze popularyzatorskim skierowanych do uczniów szkół ponadpodstawowych, uczestniczy w „Białostockich Tygodniach Czytania Dzieciom” i prowadzi zajęcia w przedszkolach oraz szkołach podstawowych, współorganizuje i prowadzi prelekcje i warsztaty w ramach „Dni Otwartych Instytutu Filologii Polskiej”, uczestniczy jako prelegent-wykładowca w „Wyjazdach rekrutacyjnych” organizowanych co roku przez Uniwersytet w Białymstoku w ramach Targów Szkół Wyższych (Regionalne Targi Kariery i Pracy) oraz Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki i współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego w Białymstoku jako specjalista z zakresu kultury języka oraz autopromocji i tworzenia marki osobistej nauczyciela.

Warto podkreślić, że za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania Habilitantka uhonorowana została „Medalem Komisji Edukacji Narodowej”.

Trzeba zauważyć też działalność organizacyjną dr Anetty Bogusławy Strawińskiej w ramach funkcjonowania macierzystej uczelni: współorganizacja Letniej Szkoły Języka Polskiego i Kultury Polskiej przy Uniwersytecie w Białymstoku oraz prowadzenie warsztatów o charakterze językoznawczym, praca w Komitecie organizacyjnym oraz członek jury w Podlaskich Akademickich Mistrzostw w Ortografii; koordynacja prac Studenckiego Zespołu do Spraw Promocji Instytutu Filologii Polskiej oraz organizacja prac nad uaktualnieniem dawnej strony instytucyjnej w *social mediach*, organizacja akcji społecznej, zatytułowanej „Polski krok po kroku” na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku, skierowanej głównie do dzieci i młodzieży z Ukrainy w wieku od 4 do 19 lat.

Habilitantka jest członkiem Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego, Towarzystwa Kultury Języka Polskiego (od 2019 roku wiceprezes białostockiego oddziału), Podlaskiego Oddziału Wspólnoty Polskiej. Współpracuje także z Polską Macierzą Szkolną na Białorusi.

Dokonania dydaktyczne, organizacyjne i popularyzatorskie dr Anetty Bogusławy Strawińskiej w pełni zasługują na pozytywną ocenę.

Konkluzja

W świetle przedstawionej w niniejszej recenzji oceny monografii dr Anetty Bogusławy Strawińskiej „Zjawisko glamour w perspektywie lingwistycznej” (Wydawnictwo Prymat, Białystok 2022) wskazanej przez Autorkę jako osiągnięcie naukowe, a także uwzględniając cały podoktorski dorobek Habilitantki, jej działalność naukową, organizacyjną i popularyzatorską oraz pracę dydaktyczną na Uniwersytecie w Białymstoku – z pełnym przekonaniem stwierdzam, że **Habilitantka spełnia wszelkie ustawowe wymogi do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego, swoją monografią wnosi znaczny wkład w rozwój językoznawstwa oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową.**

Z pełnym przekonaniem popieram wniosek o nadanie dr Anecie Bogusławie Strawińskiej stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

dr hab. Jolanta Migdał, prof. UAM

Poznań, 20 stycznia 2024 roku.